

Séria č.10

Niektoré špeciálne funkcie.

- 1) Uvedomte si, že $|x| + x = 0$ pre $x \leq 0$ a $|x| + x = 2x$ pre $x \geq 0$. Načrtnite graf funkcie $x \rightarrow \frac{1}{2}(|x| + x)$, $x \in (-\infty, \infty)$.
- 2) Všimnite si, že $|x| - x = -2x$, pre $x \leq 0$ a $|x| - x = 0$ pre $x \geq 0$. Načrtnite graf funkcie $x \rightarrow \frac{1}{2}(|x| - x)$, $x \in (-\infty, \infty)$.
- 3) Dokážte, že pre ľubovoľné čísla x, y platí $||x| - |y|| = |x - y|$.
- 4) Dokážte, že pre ľubovoľné čísla x, y, z platí $|x + y + z| \leq |x + y| + |y| + |y + z|$.
Nájdite také čísla x, y, z , že $|x + y| + |y + z| < |x + y + z|$.
- 5) Nájdite všetky také čísla x , že platí
  - a) $2|x| - 3|x + 2| + 3x + 4 = 0$;
  - b) $2|x + 1| - 2|x + 4| - 3|x + 3| + 5x - 5 = 0$;
  - c) $|x + 3| - \frac{1}{2}|x + 1| + \frac{3}{2}|x - 1| + x - 4 = 0$.
- 6) Nájdite množinu všetkých čísel x , pre ktoré platí
  - a) $2|x - 1| - 3|x + 1| + 3x + 1 < 0$;
  - b) $|x + 2| + |x - 5| + 2x \geq |x|$;
  - c) $|(x - 1)(x - 2)| \geq 3(x - 2)$;
  - d) $2|(x + 1)(2 - x)| \geq 2 - x$.
- 7) Nájdite množinu všetkých čísel x , pre ktoré
  - a) $\frac{|2x + 3|}{|x - 1|} > 1$
  - b) $\frac{|2x - 1| + 1}{12x + 8} < 13$
  - c) $\frac{1}{|x + 1|} > \frac{1}{|x + 2|}$
  - d) $\frac{1}{|x + 1|} > \frac{1}{x + 2}$
- 8) Ak h je taká kvadratická funkcia, že $h(0) = 5$, $h(1) = -3$, $h(8) = 0$, vypočítajte $h(-2)$. Čomu sa rovná $h(5)$?
- 9) Všimnite si, že ak funkcia g je daná predpisom (5.3) a zároveň $a > 0$, tak t je najmenšia hodnota funkcie g . To znamená, že $g(x) \geq t$ pre všetky $x \in (-\infty, \infty)$, a pritom existuje také x , že $g(x) = t$. Nájdite také x .
Všimnite si tiež, že ak g je daná predpisom (5.3) a $a < 0$, tak t je najväčšia hodnota funkcie

g. V ktorom bode sa hodnota funkcie g rovná číslu t ?

- 10) V kontexte cvičenia 3 state II.2 nájdite funkciu, ktorá vyjadruje závislosť zisku výrobcu na úrovni výroby.
- 11) Nech f je afinná funkcia a nech g je kvadratická funkcia. Dokážte, že ak $u \neq v$, $v \neq w$, $w \neq u$, a pritom $g(u) = f(u)$, $g(v) = f(v)$ a $g(w) = f(w)$, tak $g(x) = f(x)$ pre všetky $x \in (-\infty, \infty)$. (Návod: Podľa vety 2.3 a vzťahu (5.4) platí $a = 0$ vo vyjadrení (5.2) funkcie g .)
- 12) Ak poznáte Pytagorovu vetu, ukážte, že bod P , ktorý spĺňa (5.1) pre $a > 0$, má rovnakú vzdialenosť od bodu $F = (0, a/4)$ ako od priamky $d = \{[x, y]: y = -a/4\}$. (Návod: Ukážte, že druhé mocniny tých vzdialeností sú rovnaké.)
- 13) Podobne ako v cvičení 5 dokážte, že ak bod $P = [x, y]$ má rovnakú vzdialenosť od bodu F ako od priamky d , tak $y = ax^2$.
Výsledky cvičení 5 a 6 hovoria, že grafom kvadratickej formy (5.1) je množina všetkých tých bodov P , ktoré majú rovnakú vzdialenosť od bodu F ako od priamky d .
- 14) Ak 20 mužov vykoná určitú prácu za 5 dní, za aký čas ju vykoná 30 mužov?
- 15) Elektrický odpor drôtu určitej dĺžky z daného materiálu je nepriamo úmerný prierezu drôtu. Ak prierez drôtu je $1/4 \text{ mm}^2$, jeho odpor je 2Ω . Aký odpor bude mať drôt prierezu $6/5 \text{ mm}^2$? Aký bude odpor drôtu s prierezom $1/10 \text{ mm}^2$?
- 16) Elektrický prúd pretekajúci spotrebičom zapojeným na daný zdroj je nepriamo úmerný odporu spotrebiča. Ak odpor je 150Ω , prúd je $8/5 \text{ A}$. Aký prúd potečie spotrebičom s odporom 70Ω ?
- 17) Počet otáčok kolesa na určitej dráhe je nepriamo úmerný priemeru kolesa. Koleso priemeru 80 cm sa na určitej dráhe otočí 1280 ráz. Aký počet otáčok vykoná na tej istej dráhe koleso priemeru 120 cm ?
- 18) Vlnová dĺžka je nepriamo úmerná frekvencii vlnenia. Zvuk frekvencie 550 Hz má vlnovú dĺžku 2 cm . Akú vlnovú dĺžku má hlboký tón 240 Hz a akú vysoký tón 1270 Hz ?
- 19) Nech g je lineárna lomená funkcia s hodnotami $g(0) = 5$, $g(1) = 1$, $g(2) = 2$. Vypočítajte $g(3)$, $g(-3)$, $g(-2)$. Čo je definičným oborom funkcie g ? Určte $g(x)$ pre ľubovoľné x z definičného oboru funkcie g .
- 20) Dokážte, že pre žiadnu lineárnu lomenú funkciu g , ktorá nie je afinná, neplatí súčasne $g(1) = 3$, $g(-3) = 5$ a $g(5) = 1$.